

Cultura i Espectacles

Mor un activista tenaç

Desapareix Max Cahner, exconseller de Cultura, activista i editor, fundador d'Enciclopèdia Catalana, Edicions 62 i altres projectes des dels anys seixanta

Adéu a un gegant de la cultura

David Castillo
BARCELONA

No va ser un personatge amable sinó un lluitador rocós i un corredor de fons. Max Cahner Garcia va morir als 76 anys després d'una malaltia degenerativa que li havia fet minvar la capacitat intel·lectual. Un final paradoxal per als que l'havíem identificat amb una intel·ligència a prova de bomba, a més de la força i la capacitat de treball. Es podria imaginar la Catalunya moderna sense ell? No. Taxativament, no. Ho dic perquè Cahner, amb tots els seus defectes i enemics, és un home fonamental per tenir el que tenim. Si hagués estat per ell, hauríem estat una potència cultural, però ell mateix va haver de combatre contra el cofoisme, l'oficinisme i el qui dia passa any empeny, que tant ens caracteritza... Només va ser quatre anys de conseller de Cultura —els primers de Jordi Pujol, entre el 1980 i el 1984 i va ser un dels impulsors de la llei de normalització lingüística del 1983—, però hem de reconèixer que va ser el conseller de Cultura més recordat de tot el període autonòmic. Sovint va haver de

lluitar des del seu bàndol, massa permissiu i possibilista, però la seva mirada i capacitat venien de lluny i el seu caràcter indòmit li va fer afrontar algunes de les empreses més agosarades —i sovint suïcides— de la Catalunya moderna. Ho va fer envoltat de senyors Esteve i de missaires, que difícilment van poder entendre la seva grandesa, en alguns moments cruel, en altres injusta, però sempre amb l'ambició de situar el llistó més alt, amb la capacitat intel·lectual més pròpia d'un científic que d'un literat ploramiques. En un gremi d'agregats i de ganduls, Cahner representava el coratge, la voluntat i el múscul. Colèric, va saber imprimir el seu caràcter a la manera de fer, i mai no es va cansar de fer coses.

Nascut a Bad Godesberg, Alemanya, el 1936, resumir el seu currículum per a un obituari no pot ser altra cosa que reduccionista. La seva mare havia nascut a Madrid, al barri de Lavapiés, i el seu pare era fill d'un jueu alemany, un lligam que sempre va mantenir entre les seves prioritats. Afirmava que havia entrat al catalanisme a través de la política i de la llengua, “de la perse-

cució lingüística” i de la repressió. Llicenciat en ciències químiques —per no frustrar el seu pare—, va estudiar, així mateix, filosofia i lletres, fent el doctorat i incorporant-se com a professor. De l'àmbit universitari vénen altres de les vinculacions al catalanisme mitjançant amics com Josep Benet, Albert Manent, Jordi Carbonell... En una entrevista que va concedir a Vilaweb quan va fer 70 anys, explicava, però, que va ser el seu bon amic, i veí del replà d'escala, Jordi Maluquer, qui li va regalar als 14 anys *Primera història d'Esther*, de Salvador Espriu. Expulsat el 1964 de l'Estat espanyol per la seva militància constant en favor del catalanisme, va aconseguir tornar de manera rocambolesca al país per dur a port l'aventura d'Edicions 62, que va fundar al costat de Ramon Bastardes, i on van incorporar gent tan notable com J.M. Castell, Joaquim Molas i una gran plèiade de col·laboradors de primer nivell. Al costat de Bastardes, seria també responsable de transformar la revista *Serra d'Or*. Tampoc va ser fàcil posar-se al capdavant de la gestació de Gran Enciclopèdia Catalana, de

Cahner va impulsar nombroses iniciatives culturals i polítiques ■
ÀLEX RUIZ

Cahner no va ser un home de partit ni algú que acatés la disciplina del possibilisme

Curial Edicions i del decisiu Congrés de Cultura Catalana, del 1976 i el 1977, que molts de vostès recordaran pels seus logos i adhesius, i que va ser una fita fonamental en el moment d'engegar una Transició per separar-se dels franquistes i distanciar-se dels col·laboradors del franquisme, és a dir, de la majoria. Calia crear noves plataformes, liquidar el franquisme i renovar-se. Ho va entendre i no es va quedar de braços plegats

sinó que sabia que les idees noves durien projectes que recuperarien la tradició. No es podia caure en el conformisme imperant després de quatre dècades d'adaptació al franquisme. Dins d'aquestes empreses va perdre bous i esvelles; per exemple, el seu patrimoni familiar, que va quedar en mans dels bancs.

Paral·lelament, va ser un dels fundadors de Convergència Democràtica de Catalunya, el 1976, on no

Mor un activista tenaç

Rebrà avui la Medalla d'Or de la Generalitat a títol pòstum

La Generalitat condecorarà avui Max Cahner amb la Medalla d'Or a títol pòstum, segons ha informat el Departament de Cultura.

Fonts de l'executiu català han precisat que el govern havia acordat fa quinze dies atorgar aquesta distinció a

Cahner, encara que llavors no es va fer pública la decisió, a l'espera d'acabar els tràmits en coordinació amb la família de l'exconseller. Creada el 1978, la Medalla d'Or de la Generalitat es lliura cada any per distingir personalitats per la seva labor en la di-

fusió del patrimoni artístic i cultural de Catalunya.

El conseller de la presidència i portaveu del govern, Francesc Homs, va reconèixer ahir que aquest reconeixement al polític i activista cultural desaparegut ha arribat tard.

La capella ardent amb les restes de Max Cahner s'obrirà aquesta tarda, a les 15.30 hores, al tanatori de les Corts de Barcelona.

L'enterrament tindrà lloc demà dimecres a les dos quarts de dotze del matí en el mateix tanatori.

se'l va acabar d'entendre, potser per l'empenta i per tenir idees pròpies. Cahner no va ser un home de partit ni algú que acatés la disciplina del possibilisme. En definitiva: era un heterodox, que no s'ho pensava dues vegades si havia de fer un cop de porta. Per a un home d'acció, la diplomàcia era una trampa a la seva paciència. I calia fer coses i servir lent i tenaç. No es podia permetre tocar el flabiol. L'audàcia el convertirà en

Era un heterodox, que no s'ho pensava dues vegades si havia de donar un cop de porta

part de la història. També hem de parlar de més projectes editorials i d'organització cultural. Recordo la tasca ingent a Curial, on va fer possible revistes com *Els Marges*, *Randa* i, més tard, la resurrecció de *Revista de Catalunya*, projectes a contracorrent davant una població que no llegia i unes elits pràcticament inexistentes. Va assumir, després de ser conseller, altres reptes, com ser l'editor de *Premsa Catalana*, amb la capçalera

més destacada de l'Avui. Amb nosaltres va estar una bona temporada als anys vuitanta i noranta, i va ser permeable a la nova generació de periodistes, com ara Santiago Ramentol, Vicenç Villatoro, Pilar Rahola, Salvador Cardús i el malaguanyat Albert Viladot, entre d'altres. A alguns d'ells els va obrir les portes de grups d'opinió i tribunes com *Acta*, que no van quallar, però que van tenir una intensa activitat. També es va fer càrrec de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent, que va dinamitzar i modernitzar, malgrat l'escafet de recursos.

La importància de Cahner s'ha de valorar en el context. La cultura és el nostre gran signe distintiu, però el país té un component massa a prop de la barbàrie, i a gran part dels responsables polítics els ha importat un borrall, l'han relegada a la Ventafocs dels pressupostos, no ara, sinó de sempre. No des de la Generalitat exclusivament, sinó des de tots els àmbits. Dificilment, però, avançarà el país si no és amb el cervell perquè de recursos econòmics, riquesa natural, aigua i jaciments minerals, en tenim ben pocs.

No podem descartar l'obra més personal de Cahner. No podem deixar d'esmentar la contribució en altres empreses com el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, dirigit per Joan Coromines, la *Gran Geografia Comarcal de Catalunya*, l'organització dels congressos dels Premis Octubre de València al costat del seu vell amic Eliseu Climent i una destacada tasca com a historiador i filòleg: l'edició de *Diaris i records* de Pere Coromines, *Epistolari del Renaixement i Literatura de la Revolució i la Contrarevolució (1789-1849)*. Gegants d'aquesta mida és el que necessitem per fer gran el país petit. ■

Reaccions

“Sense la seva labor no hauria estat possible l'esclat d'energia i il·lusió que viu el nostre país”

Artur Mas
PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

“Tenia una idea molt clara de la cultura catalana: nacionalista i amb projecció internacional”

Jordi Pujol
EXPRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

“Va fer un treball molt important com a editor i com a estudiós de la història i del patrimoni literari”

Oriol Junqueras
PRESIDENT D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA

“Se'l recordarà com un home amb una ferma convicció en la cultura com a espai de convivència”

Mariano Rajoy
PRESIDENT DEL GOVERN ESPANYOL

“Va saber tirar endavant molts projectes en moments difícils, com ara Edicions 62”

Josep Maria Castellet
ESCRIPTOR, ASSAGISTA I EDITOR

“Era un alemany de cap a peus. Un home sòlid que sabia el que volia i ho feia. No va capitular mai”

Jordi Carbonell
POLÍTIC I FILÒLEG CATALÀ

“Tenia una gran clarividència i va saber construir un país culte. Avui dia fa falta gent com ell”

Pilar Bertran
EDITORA GRUP 62

“Ha estat un gran lector, un erudit i un home d'acció, com a editor i també com a polític”

Joaquim Molas
HISTORIADOR

“Va impulsar la major part d'infraestructures culturals que han desplegat la nostra cultura nacional”

Ferran Mascarell
CONSELLER DE CULTURA

“Va ser un erudit, un mestre i un lluitador nacional i deixa una empremta inesborrable”

Xavier Trias
ALCALDE DE BARCELONA

“Cahner tenia una visió de la cultura catalana molt lligada a l'excel·lència; és un referent”

Joan Rigol
EXPRESIDENT DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

“Activista, organitzador infatigable, gestor tenaç. Va marcar un punt d'inflexió”

Joan Manuel Tresserras
EXCONSELLER DE CULTURA

“Era un home polifacètic que valorava la solemnitat i l'elegància, va fer una feina impecable”

Albert Manent
ESCRIPTOR, PREMI D'HONOR DE LES LLETRES CATALANES L'ANY 2011

“Ha estat fonamental en l'activisme cultural al País Valencià. Cal que ara se li faci justícia”

Eliseu Climent
PROMOTOR CULTURAL I EMPRESARI DEL PAÍS VALENCIÀ

“Va renovar el pensament nacionalista intel·lectual, que és la base de l'actual sobiranisme”

Salvador Cardús
SOCÍLEG I ESCRIPTOR

“Ha dedicat la seva vida a contribuir a la normalització del país amb una gran energia”

Xavier Folch
EDITOR